

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

Warszawa, dnia 9 kwietnia 2015 r.

V.7220.196.2015.ST

Pani Małgorzata Omilanowska

Minister Kultury i

Dziedzictwa Narodowego

Szanowna Pani Minister

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wciąż wpływają liczne skargi dotyczące opłat abonamentowych uiszczanych na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1204). Skargi te dotyczą przede wszystkim podejmowanych przez operatora wyznaczonego jako wierzyciela oraz organy egzekucyjne czynności mających na celu doprowadzenia do realizacji określonego w tej ustawie obowiązku uiszczania wspomnianych opłat. Jednakże zarówno te skargi jak też sprawozdanie z działalności Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji za rok 2014 wskazują w sposób oczywisty, że stworzony przez prawodawcę system regulowania opłat abonamentowych nie ma charakteru powszechnego. Ze wskazanego sprawozdania wynika, że „na 13 572 000 gospodarstw domowych na koniec 2014 r. zarejestrowane odbiorniki miało 6 755 218 gospodarstw (49,8%). Oznacza to, że aż 6 816 782 gospodarstwa domowe używały niezarejestrowane odbiorniki. Spośród zarejestrowanych gospodarstw domowych 45,5% było zwolnionych od wnoszenia opłat (w ewidencji Poczty Polskiej jest ich 3 063 203). Pozostała część zarejestrowanych gospodarstw domowych, czyli 3 3 692 015

powinna terminowo wnosić opłaty. Natomiast według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. terminowo wносиło opłaty jedynie 999 575 gospodarstw. Oznacza to, że 2 692 440 gospodarstw domowych nie wywiązywało się z tego obowiązku.”

Przytoczone fragmenty sprawozdania KRRiT stanowią wystarczającą podstawę do stwierdzenia, że system opłat abonamentowych nie ma charakteru powszechnego. Wręcz przeciwnie, jedynie stosunkowo niewielka liczba rzeczywistych użytkowników odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych uiszcza opłaty abonamentowe.

W powyższym kontekście zwrócić należy uwagę, że opłaty abonamentowe są daninami publicznymi. W wyroku z dnia 9 września 2004 r. (sygn. akt K 2/03, OTK z 2004 r., Nr 8/A, poz. 83) wydanym po rozpoznaniu wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że opłata abonamentowa jest to przymusowe, bezzwrotne świadczenie publicznoprawne, służące realizacji konstytucyjnych zadań państwa w postaci wypełniania przez media misji publicznej. W związku z tym opłata abonamentowa stanowi daninę publiczną, którą od innych danin wskazanych w art. 217 Konstytucji RP odróżnia celowy charakter, przejawiający się tym, że nie stanowi ona dochodów państwa o charakterze *stricte* budżetowym.

Z art. 1 ustawy o opłatach abonamentowych wynika, że opłaty abonamentowe są pobierane w celu umożliwienia realizacji misji publicznej, o której mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 226 ze zm.) przez jednostki publicznej radiofonii i telewizji. Owa misja publiczna w świetle art. 21 ust. 1 ustawy o radiofonii i telewizji polega na oferowaniu całemu społeczeństwu i poszczególnym jego częściom, zróżnicowanych programów i innych usług w zakresie

informacji, publicystki, kultury, rozrywki, edukacji i sportu, cechujących się pluralizmem, bezstronnością, wyważeniem i niezależnością oraz innowacyjnością, wysoką jakością i integralnością przekazu.

Z powyższego opisu wynika, że danina publiczna w praktyce uiszczana jedynie przez stosunkowo niewielką grupę spośród grona osób rzeczywiście zobowiązanych (co potwierdza sprawozdanie KRRiT), służy realizacji celów ogólnospołecznych. Ten stan rzeczy, od wielu lat tolerowany przez władzę publiczną, musi być postrzegany przez osoby respektujące obowiązujący porządek prawny jako niesprawiedliwy i naruszający konstytucyjną zasadę powszechności ponoszenia ciężarów publicznych. Z art. 84 Konstytucji RP wynika bowiem, że każdy jest obowiązany do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie. Art. 84 Konstytucji RP należy postrzegać nie tylko w kategorii obowiązków, lecz także w kategorii prawa jednostki do powszechnego, a zwłaszcza równego rozłożenia ciężarów publicznych. Art. 84 Konstytucji RP zawiera w związku z tym skierowany do ustawodawcy nakaz ustanowienia prawa sprawiedliwie rozkładającego na poszczególnych członków społeczeństwa ciężary publiczne.

W mojej ocenie nakazu tego nie spełnia ustawa o opłatach abonamentowych, skoro jedynie niecałe 10% podmiotów potencjalnie zobowiązanych na podstawie tej ustawy płaci daninę publiczną na cel ogólnospołeczny.

Narusza również zasadę powszechności i sprawiedliwości powiązanie, co wynika z art. 2 ust. 1 ustawy o opłatach abonamentowych, obowiązku uiszczania opłaty abonamentowej z używaniem odbiorników radiofonicznych oraz telewizyjnych. Zgodnie z

art. 2 ust. 2 tej ustawy domniemywa się, że osoba, która posiada odbiornik radiofoniczny lub telewizyjny w stanie umożliwiającym natychmiastowy odbiór programu, używa tego odbiornika. Problem polega jednak na tym, że współcześnie odbiór programu jest możliwy nie tylko za pomocą odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych, lecz również za pomocą telefonów komórkowych, komputerów, tabletów, itp. Oznacza to, że obecna konstrukcja art. 2 ust. 1 i 2 ustawy o opłatach abonamentowych narusza zasadę powszechności, równości i sprawiedliwości ciężarów publicznych również i z tego powodu, że nie obejmuje „każdego” w znaczeniu, jakie nadaje mu art. 84 Konstytucji RP.

Uwagi powyższe przedstawiam stosownie do art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648) licząc na to, że zostaną podjęte pilne prace nad dostosowaniem obecnego systemu pobierania opłat abonamentowych do standardów konstytucyjnych. Będę wdzięczna za stanowisko Pani Minister w tej sprawie.

Z poważaniem

